

Oponentní posudek diplomové práce Olhy Marinich

Práci s názvem „Dva bloky Kyjeva“ vedenou ve školním ateliéru Redčenkov Danda v roce 2024 doporučuji k obhajobě. Dále více podrobně. Navržené hodnocení v závěru.

ZADÁNÍ

Zadání je jasné – doplnění blokové struktury. Název práce je prostý – Dva bloky Kyjeva. Jak jednoduché. Inu, ne. Jak jsme si již zvykli u diplomových prací v tomto ateliéru i zde se jedná o téma velmi vrstevnaté oscilující mezi urbanismem a konkrétní architekturou. Daný úkol nás přenesse o tisíc sto kilometrů východním směrem do širšího historického centra třímilionové hlavní metropole Ukrajiny. Do čtvrti s názvem Podil, příp. Podol. Název vychází ze slova nížina a analogií pro tuto městskou část by mohl být například pražský Karlín. Jde o víceméně rovinné území v blízkosti úplného historického centra lemované řekou Dněpr. Jsem přesvědčen, že bohatá, dynamická nebo přesněji dramatická historie této čtvrti způsobila, že autorka diplomové práce podnikla větší cestu do měřítka urbanismu a způsobu jeho širšího koncepčního uvažování, než jak původně plánovala. Je tomu tak dobře a na hodnotu finálního výstupu to má podstatný vliv.

ANALÝZA

Ve stručnosti lze výše naznačený problém popsat takto – nelze dobře provést doplnění dvou neúplných městských bloků na základě řekněme načtení charakteru stávajících domů a jednoduché aplikaci uliční čáry a výškové hladiny. A to z toho důvodu, že současný stav je směsí živelného rozvoje čtvrti včetně mnoha špatných historických zásahů. Některé momenty jsou zdravé jako prostupnost bloků, jiné pouze zažité a normalizované jako dlouhodobá nekoncepční výstavba a některé přímo destruktivní. Olha Marinich je ve své analýze území velmi systematická, důsledná a nutno dodat i pracovitá. Počátečním bodem pro určující charakter čtvrti je rok 1811, velký požár vymaže původní středověkou čtvrt s těsnými uličkami a promění ji na vzdušný velkorysý rastr dle návrhu architekta Gesta. Mimochodem v podobné době vznikají obdobné bulváry města Oděsy dle architekta Françoise

Wollanta, které dodnes patří k tomu nejlepšímu, co Evropa v oblasti městského urbanismu nabízí. I Kyjevský klasicistní Podil je nebo spíše by mohl být dobrým městem. Dostává však zásadní ránu během druhé světové války, kdy jen v této čtvrti padne 324 budov. Struktura je natolik narušena, že ani dvacet let po válce nedojde k zacelení. Naopak sovětské centrální plánování buduje velké průmyslové podniky u Dněpru, razí metro spojené s dalšími asanacemi budov. Po osamostatnění Ukrajiny a přechodu na tržní ekonomiku dochází navíc k částečné stagnaci. A nakonec ani současná developerská výstavba se nechová k dnes památkově chráněné a cenné čtvrti dostatečně citlivě a s respektem.

Předložená analýza se snaží tento živelný stav rozmotat a určit, které části jsou hodnotné a které nikoliv. Využívá všechny dostupné zdroje a poctivě je i v práci uvádí. Situaci ji stěžuje fakt, že ke stávajícímu stavu podzemí s koridory a výstupy metra nejsou dostupná data a to samé platí pro určení přesné pozice a hloubky řeky Hlobočice v podzemním kolektoru. To by bylo velice zajímavé téma pro revitalizaci, ale bez potřebných zdrojů by šlo čistě o spekulaci. Naopak její vlastní získaná data o jednotlivých domech v obou řešených blocích jsou kvalitní detektivní prací. Výsledkem je, že jako určující pro následné urbánní řešení se jeví potřeba vnitřní pěší prostupnosti obou stometrových bloků, resp. podpora a rozvinutí již zažitých stávajících průníků a zároveň celkové hmotové zpevnění bloků a jejich výškové dodefinování a regulace. Autorka dochází k tomu, že toho nebude možné dosáhnout bez cílených demolic a očištění od konkrétních dřívějších zásahů. A já s ní souhlasím.

NÁVRH

S dobrou analýzou za zády Olha definuje konkrétní stávající domy, které mají rozkladný účinek pro pevnost bloků. V naprosté většině jde o jednopodlažní komerční objekty které trvale fixují díry v městském bloku a naopak zanášející vnitroblok. Výjimkou je dům, který je přesným opakem. Dvanáctipodlažní rezidenční development, který – nelze říci jinak – znásilnil původní dvoupodlažní krásný dům, vlastně ne jenom jeden. Je postavený bez povolení a takto přestřelená zástavba má na okolí tak špatný účinek, že jeho úplná asanace je zcela oprávněná a na místě. Na uvolněné parcely jsou pak navrženy nové domy s obchodním parterem a čistě bytovou funkcí v patrech vyšších. Navýšením plochy rezidenčního bydlení se snaží autorka zvrátit současný trend v Podilu, kdy mnoho asi původně bytových ploch je využíváno pro kanceláře a obchod. Opět to připomíná Karlín, který v jistou dobu také trpěl večerním a víkendovým umrtvením čtvrti, poté co skočila pracovní doba v kancelářích. Navržené domy jsou velmi citlivě zasazeny do kontextu, na vnějších fasádách navazují na bosáže, římsy a dekor původních historických domů soudobým jazykem lodžii, markýz a jiných stínících prvků. Jako jakýsi test citlivosti je pak návrh nového nárožního domu místo zmíněného přepáleného developmentu. Autorka nabízí umírněný objem, přesto graduující v nároží v šesti podlažích a v parteru správně uvolňuje tento obchozí roh. Zajímavým rozhodnutím je volba dispozičního pavlačového řešení. Chápu ho tak, že jde o ambici posílit komunitnější charakter, sousedské vazby. Poradila si i s problematikým kontaktem, orientací obývacích pokojů několika větších bytů do veřejné vnitroblokové pavlače pomocí výřezů do ní. Tak, aby nebyl kontakt absolutní. Více se vyjadřovat k dispozicím nemám potřebu, protože nejsou pro podstatu práce natolik důležité a neshledávám v nich žádné závažné chyby. Naopak těžištěm projektu jsou nové objekty do vnitrobloků, které dodefinovali a posílili již dnes užívanou příčnou pěší trasu. Její oporu a možnost stavění ve vnitrobloku nacházíme v parcelaci z let 1923-1930, tj. před destrukcí druhé světové války. Díky relativně nízké výšce budov vzniká měřítkem příjemný a prosvětlený koridor v ose Kontraktovo náměstí – park. Rezidenční charakter je v parteru doplněn o tržnici, hřiště a ateliéry. Působí životaschopně a úměrně. Aktivace vnitrobloku a dobré vymezení této osy je tou největší kvalitou této

diplomové práce. Toť vše k domům. Bohužel, tak jako autorka, ani já již nemám dostatek prostoru se vyjádřit k průvodnímu důležitému tématu a tím je práce s profily ulic, určení parkovacích míst a samotná vize a redefinice dopravy. Tak zásadní pro charakter čtvrti. Z našeho pražského pohledu ještě lépe vidíme absolutní a neadekvátní prostor pro automobilovou dopravu a úplnou absenci cyklo dopravy. Olha Marinich ji vidí také a upravuje nesmyslné tři pruhy v ose Verkhonii a Nyzhnii val na dva a jeden parkovací, jelikož v oblasti lze špatně realizovat podzemní parking. Skladba je doplněna o cyklopruh. Dle mého názoru by si situace zasloužila ještě radikálnější řešení a redukci. Dovedu si představit, že výsledkem analýzy bude i významné navýšení cyklo dopravy pro kterou je rovinná čtvrť předurčena, obnovení částečně zrušené tramvajové trati, rozšíření chodníků, kde to jen lze, případně zjednosměrnění některých ulic. To by vedlo k významnému zklidnění místa a jeho větší atraktivitě. Vše podpořeno dobrými detaily pochozích povrchů, maximální bezbariérovostí. V rámci diplomové práce se musíme spokojit s tím, že autorka schopnost takový prostor navrhnout ukazuje právě v dříve popsané pěší ose skrze bloky.

ZÁVĚR

Bohužel nemohu být přítomen u obhajob osobně, ale moje otázky by mířily tímto směrem. Tedy zajímavé by bylo mluvit o vizi dopravy a dopravy v klidu, tj. kam až vpustit auta. Zda si dovede představit se znalostí Kyjeva čtvrť Podil jako vzorový bezemisní distrikt? Druhým tématem je nastavení regulativů. Zda autorka považuje jí nastavené limity za definitivní? Jak v zahuštění vnitrobloků, tak výškový regulativ. Díky kauze s dvanáctipodlažním domem je totiž zřejmé, že tlak na navýšení kapacit je a bude značný.

Přes zmíněné výhrady však musím konstatovat, že Olha Marinich odvedla velký kus práce a oceňuji především vystavění si dobré pozice pro samotný návrh v kvalitní analýze místa. Proto mé hodnocení zní A.

V Praze dne 6. června

Lukáš Brom